

L'OPINIÓ

SURT CADA DISSABTE

25 CENTIMS

BARCELONA, 29 SETEMBRE 1928

ANY I - N. 33

SUBSCRIPCIONS = ADMINISTRACIÓ
Carme, 20 int., 1.ª

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

BARCELONA: TRIMESTRE, 3,00 PESSETES; SEMESTRE, 6,00
FORA: TRIMESTRE, 3,50 PESSETES; SEMESTRE, 6,50
ESTRANGER: SEMESTRE, 9,00 PESSETES

Als amics de "L'Opinió"

L'acolliment cada dia més entusiasta que els demòcrates catalans han dispensat al nostre setmanari ens ha estimulat a millorar-lo.

Hem rebut de tot arreu proves indubitables d'adhesió. Obrers, intel·lectuals, socialistes, republicans, el bo i millor de l'opinió democràtica catalana ha seguit la nostra marxa ascendent amb veritable simpatia. Després de vuit mesos de vida, L'OPINIÓ ha esdevingut l'òrgan indispensable del perfecte demòcrata català. Tenim quatre mil lectors que són quatre mil amics, quatre mil companys adherits i compenetrats amb la nostra obra de propaganda liberal i defensa dels governats que hem realitzat des del primer dia.

Però no estem satisfets encara. Volem aixamplar la nostra acció, intensificar la nostra campanya, consolidar la nostra posició. Necessitem abans que tot doblar immediatament el tiratge, i això ha d'ésser obra dels nostres lectors. Cada amic de L'OPINIÓ pot perfectament portar-ne un de nou. Entre les seves amistats i les seves relacions li serà fàcil de trobar un company al qual pugui convèncer del valor de la nostra obra social, política i cultural. Que els nostres amics subratllin en el seu apostolat a favor de L'OPINIÓ, que el nostre setmanari no és cap negoci ni és publicació al servei de cap empresa ni de cap partit, que és sincerament i exclusivament un periòdic d'esquerra posat al servei de les idees democràtiques per defensar els de baix contra els abusos dels de dalt.

Els nostres lectors ja saben que la premsa d'ideals no solament no pot portar una vida esplèndida sinó que ha de viure de l'esforç col·lectiu dels seus lectors. Esperem, doncs, també, la cooperació econòmica, petita o grossa dels nostres companys d'idees, els quals han de mirar L'OPINIÓ com a cosa pròpia, per tal de poder posar en marxa el nostre pla de reformes periodístiques i de campanya pro cultura cívica. L'OPINIÓ ha d'anar endavant.

Nosaltres som optimistes i tenim veritable fe en la bona voluntat i en l'entusiasme dels nostres amics per aconseguir-ho. No espereu demà i coopereu a la nostra obra en la mesura dels vostres esforços.

Amics de L'OPINIÓ! Per millorar el nostre setmanari, per engrandir-lo, per consolidar-lo econòmicament, per ajudar a la realització del nostre pla de propaganda cívica per tot Catalunya, envieu-nos avui mateix el vostre donatiu i convertiu-vos en decidits propagandistes de L'OPINIÓ.

Jaume Aguadé i Miró, Gabriel Aomar, Domènec de Bellmunt, Joan Casanellas, Joan Casanovas, Pere Comas, Josep Fontbernat, Emili Granier-Barbera, Victor Hurtado, Josep M. Imbert, J. Lluhi i Vallescà, Jaume Miravittles, J. Pujol i Font, Xavier Regàs, Joan Sacs, Josep M. de Sagarra, Abelard Tona i Nadalmal, Joaquim Ventalló, Martí Vilanova, Ramon Xuriguera.

venen als catalans (com a tots els homes) no és un esdevenidor lliure.

Bé podia dir-los Pi i Margall: «Es de doindre que, essent federals, no s'adonin que la tradició és mala consellera en temps en què la raó va esdevenint mestressa i senyora del món, i en què a causa d'aquesta sobirania els esdeveniments es desenrotllen amb tanta d'energia i rapidesa». I també deia l'Almirall (Ateneu Barcelonès, 1894): «El regionalisme, o sia el catalanisme, ha dirigit sempre les seves mirades al passat, i ha deixat de prestar l'atenció deguda al present i encara menys a l'esdevenidor».

Naturalment que les publicacions de Prat respiren la tendència comentada. «El Compendi de la doctrina catalanista (1894)», en col·laboració amb Muntanyola, és un manual mediocre més o menys tendenciosament inspirat. Atribueix als catalans característiques bon xic contradictòries, algunes d'elles ben definides, que és paradoxal, però, que puguin donar-se a la vegada com no sigui per apurar la dialèctica. Entre altres coses diu que els catalans són «liberals i tradicionalistes al mateix temps». Extrem que vol justificar per les institucions democràtiques, les lluites contra l'absolutisme i la consagració de la llibertat de testar. I continua dient, encara, que les dues guerres carlistes provaren el liberalisme dels catalans, «tota vegada que, en elles, tant els liberals com els carlins, donaren la vida per la llibertat». No ignorem, pot observar-se, que els carlins catalans, com els altres, no lluitaren més que pel fanatisme religiós, pretextant també per aquell els privilegis regionals, l'allegació episòdica dels quals és el que deuria fer dir a Prat que també eren liberals. Millor fóra contrastar que volien la llibertat per l'esclavitud.

En «La Nacionalitat Catalana», recull d'alguns dels seus discursos, principalment les conferències de l'Ateneu, Prat sistematitza la seva ideologia política. Caldria ara fer un comentari del llibre? Sembla que no. Les idees centrals són les que assenyaem en l'obra i l'actuació de Prat. Alguns dels fets, però, que esmenta com a originaris de la nostra decadència, com per exemple el de la monarquia, foren notòriament contradits per la política d'aproximació amb aquella. Què en treia, doncs, de teoritzar sobre el dany? Per caure-hi? Per contra, accentuant el contrast, es declara federal—patrocina la federació ibèrica—i combat el federalisme republicà. I és que Prat vol la fórmula de la situació nacional supeditada a la seva concepció social reaccionària. Primer el reaccionari que el català. Per això es decanta a la monarquia, tot i comentant-la com a perjudicial i originà-

SUMARI

Als amics de L'OPINIÓ (editorial).
Al marge del llibre "Cambó", per J. Casanovas
El criteri socialista en la política internacional, per Jaume Miravittles.
Tres proses inèdites de Cristòfor de Domènec.
Molins mexicans, per Abelard Tona i Nadalmal
Protegits per l'estrella roja (impressions d'un viatge al mar Àrtic), per Pere Comas
La moderna legislació penal, per Lombroso
Un aspecte de Cristòfor de Domènec, per Marc Saturn
Mes de Setembre, per Josep Fontbernat
Entorn de la Biblioteca Soler i Palet, per Pere Vigués
El responsable inconegut, per Domènec de Bellmunt
Pi i Margall i els anarquistes, per R. Jové
Ecos, Resum de la setmana, juliol, notes, etc.
Un dibuix de Siau. Gravats. Caricatures estrangeres.

riament causant de la decadència pairal; i s'allunya i combat de fet el federalisme, que ell advoca d'altra manera. Perquè la monarquia salvava, per ell, la situació social present, i encara que el federalisme decantés la situació nacional, s'inspira, quant a l'home, en idees universals que Prat detestava. No en vol ni el rastre del Renaixement ni de la Revolució. La llibertat col·lectiva que implica (i no pot ésser d'altra manera) la individual dels catalans, no interessa al catalanista reaccionari.

Per això s'avenia amb el filó polaviejista: El govern Silvela-Polavieja-Pidal-Duran i Bas, és un dels més notòriament reaccionaris de la Restauració. La col·laboració catalana en el ministeri és lamentable, no ja per reaccionari solament, ans bé per catalana al costat del Polavieja de Filipines. Però aquell catalanisme, i l'actuació maniobrada de Prat, veia preferentment el seu govern de classe per damunt de tot. Del govern que iniciava la regressió en l'ordre de les llibertats públiques (Pidal atemptava contra la de càtedra) calia esperar-ne altres emancipacions? No. No les esperaven tampoc; mentrestant, però, es contribuïa, desplaçant forces en nom de les il·lusions catalanes, a abatere el poc rastre que hi havia del Renaixement i de la Revolució. Era per demés que Pi i Margall els digués en ple Parlament: «Això no és el regionalisme, sinó un regionalisme mixtificat per Polavieja... El regionalisme del senyor Cucurella (diputat llavors) està avui reduït a un concert econòmic, a la Diputació única, legislació foral, autonomia universitària i cooficialitat dels dos idiomes. Això no val res al costat de ço que concedim els federals». Aquell catalanisme, com el «lliguisme» posterior, són més que desafectes, notòriament enemics del federalisme, perquè aquest darrer, encara que contingui el règim de les autonomies (tan ample que en ell hi cap una nacionalitat sobirana), pressuposa també altres declaracions emancipadores en l'ordre social.

D'ací que el «lliguisme», iniciat per Prat, s'avingués també amb el filó dels fabricants—que, no ja llavors, sinó en situacions posteriors difícils per als catalans, s'han preferit sempre, pel catalanisme alludit, els interessos econòmics burgesos per damunt de la conveniència pairal.

Així Prat ajudà Cambó quan el discurs de l'Ajuntament (aproximació a la monarquia) impulsà, després de Solidaritat, la intel·ligència amb Maura; actuà a la Diputació, més que amb les forces afins procedents del catalanisme federal, que tracta com a enemigues, amb el residu dels partits caciquistes. D'aquests els en podia separar la qüestió ca-

Al marge del llibre "Cambó"

per J. Casanovas

III

L'ACTUACIÓ DE PRAT DE LA RIBA

Un dels mites que cal desflorar, tota vegada que ens hi conviden, és el de Prat de la Riba. S'ha exagerat convencionalment, si no la personalitat de Prat, que en tants d'aspectes és preeminent, la seva significació presentada com a verb pairal. Com si, doctrinàriament i políticament, Prat de la Riba s'hagués produït com l'apòstol de la totalitat catalana i no com a home de partit, d'un sector, i encara ben pronunciat. Prat és l'home del «lliguisme» freqüentment incompatible amb els anhels liberals i socials de la modernitat catalana. Es en va que se'n disputin l'herència sectors del catalanisme disgregats de la casa de Prat. Aquest fou l'impulsor inicial d'aquella política que es pretén rebutjar, mort Prat, interpretant-lo plàcidament idealitzat.

Prat de la Riba s'inspirà en l'escola històrica, accentuant-ne el tradicionalisme reaccionari, que empra sovint les fórmules de l'antigor, afortunadament ja superades. En el dret romà i en el canònic, les dues pedreres jurídiques que consagren situacions pretèrites d'indignes privilegis per la riquesa i pels creients i en l'organització de la Catalunya medieval (oh, els gremis i tots sota l'advocació d'un Sant!), s'ha volgut orientar, per l'escola de Prat, tota la idealitat nostrada. «Hi ha un moviment de tornada a les institucions de l'Edat mitjana», deia Prat a Manresa. I volia fer perdre el rastre del Renaixement i de la Revolució. Per Prat, calia retrotraure Catalunya a abans del Decret de Nova Planta, no tant pel que tenia d'atemptatori el decret a la situació col·lectiva catalana, com per l'enyorança que li inspiraven les institucions anteriors a la Revolució. Per això Prat creia que no es podia aprofitar res, segons afirmava a Manresa dels sistemes polítics d'avui. I sos-

tenia, a la vegada, la gratuïta teoria que «la constitució que declarà els drets de l'home, anihilà la consideració de l'individu davant del poder públic». Era dels que veia en el Renaixement i en la Revolució (com tinc alludit en l'anterior article) l'anècdota respectiva de la monarquia universal i del centralisme, prenent ignorar o combatent (car això no s'ignorava), que el primer retroba l'home—la llibertat del qual, després, consagra la segona. La pàtria lliure en mans dels privilegiats i l'home esclau, sembla que seria la fórmula d'aquesta escola. Es l'abstracció de sempre: Catalunya prescindint sovint dels catalans. Una situació nacional en perjudici de les modernitats liberals i socials que con-

LES MINORIES NACIONALS

—Aneu, aneu a jugar, maques; sou massa petites vosaltres per saber confeccionar la magna obra de la pau.